

Kehityspoliittisen toimikunnan lausunto kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisesta vuosien 2007-2011 valtiontalouden kehyspäätöksessä maaliskuussa 2006.

Hyväksytty KPT:n täysistunnossa 20.12.2005

YK:n vuosituhattavoitteista ensimmäinen on puolittaa alle yhdellä dollarilla päivässä elävien ihmisten osuus vuoteen 2015 mennessä. Kehityksen supervuodeksi nimitetyn vuoden 2005 aikana sitoutuminen tähän tavoitteeseen vahvistettiin useassa eri kansainvälisessä kokouksessa, mukaan lukien valtiopäämiestasolla YK:n huippukokouksessa syyskuussa. Köyhyyden vähentämisen edistyminen erityisesti Afrikassa on ollut toivottua hitaampaa, mutta tavoite on edelleen saavutettavissa. Myös Suomen sitoumus kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisesta tulee nähdä tässä valossa.

Köyhyyden puolittaminen vaatii Suomelta noin 420 miljoonaa euroa enemmän

Maaliskuussa 2006 tehtävä kehyspäätös vuosille 2007-2011 on Matti Vanhasen hallituksen viimeinen mahdollisuus toimeenpanna hallitusohjelmansa tavoite luoda edellytykset 0,7 prosentin määrärahatason saavuttamiselle vuonna 2010. Tämä on merkittävä myös siksi, että se on ensimmäinen kehyspäätös, joka ulottuu takarajaksi asetettuun vuoteen saakka.

On erittäin myönteistä, että kuluvan hallituskauden aikana Suomen kehitysyhteistyön määrärahat ovat euromääräisesti olleet vahvassa kasvussa. Kehitysyhteistyön maksatusten osuus on kuitenkin säilynyt 0,35 BKTL-osuuden tasolla (2002-2004), mihin suurimpana syynä on Suomen oletettua vahvempi BKTL:n kasvu. Nykyiset valtiontalouden kehykset vuosille 2006-2009 nostavat määrärahat kuitenkin vain 0,48 prosenttiin BKTL:stä. Vuoteen 2010 mennessä varoja tulee kasvattaa 420 miljoonaa euroa enemmän. Vain tällä lisäyksellä määrärahat vastaisivat 0,7% bruttokansantulotasoa.

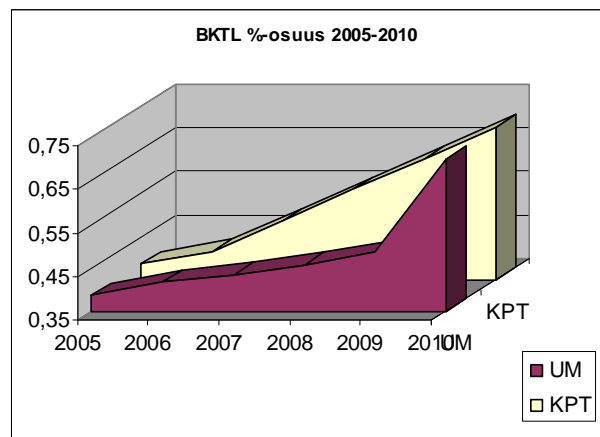
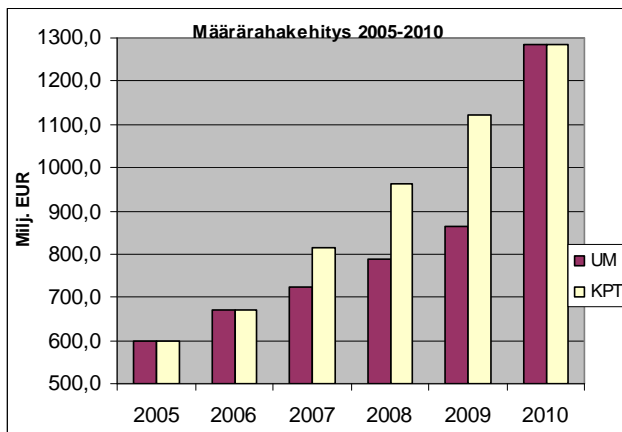
Kehityspoliittinen toimikunta on vaatinut kehitysyhteistyön määrärahakasvun tahdin kiristämistä jo tämän hallituskauden aikana, jotta Suomen tavoittelema 0,7 prosentin BKTL-taso saavutettaisiin vuoteen 2010 mennessä tasaisella kasvutahdilla.

Määrärahojen tasainen kasvu vaatii kehityksen korottamista nyt

Hallituksen tulee keväällä 2006 laatia kehyspäätös, jossa vuosittainen kasvu kehitysyhteistyömäärärahoissa tapahtuu nopeasti ja tasaisesti, saavuttaen 0,7 prosentin BKTL-tason vuonna 2010. Nykyisen kehyspäätöksen lukuja on selkeästi korotettava vuodesta 2007 eteenpäin.

Määrärahakasvun tasaisuus on korkealaatuisen ja vastuullisen kehitysyhteistyön kannalta erittäin tärkeää. Harri Holkerin selvitysryhmä vuonna 2003 esitti 0,05 prosenttiyksikön vuotuisia nostoja. Koska aikataulusta ollaan jäljessä, nostojen tulee olla suurempia. Jos kasvutahdin kiristys aloitetaan vasta vuodesta 2007, tulee vuosien 2007-2010 vuotuinen kasvu olemaan 0,07 prosenttiyksikköä.

Ulkoasiainministeriön laskelmissa 0,7-tavoitteen saavuttaminen, nykyisen kehyspäätöksen mukaan, tarkoittaa yhdessä vuodessa (2009-2010) noin 420 miljoonan euron määrärahalisäystä (ks. alla olevat kaaviot). Tämä ei voida pitää parhaana mahdollisena tapana suunnitella kehityspoliittikkaa. Jos määrärahat kasvaisivat vuodesta 2007 lähtien tasaisesti, kuten alla olevissa kaavioissa esitetään, yllä kuvattua kertalisäystä ei syntyisi.

Kansainvälisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää Suomen pysyvän sitoumuksessaan

EU:n päätökset keväältä 2005 ovat selkeitä: EU:n kollektiivinen tavoite vuonna 2010 on 0,56% BKTL:stä. Tämä tavoite perustuu siihen, että Suomi samoin kuin muutkin jo sitoumuksia tehneet jäsenmaat pysyvät aikataulussaan saavuttaa 0,7-tavoite. EU on esittänyt sitoumukset YK:n huippukokouksessa tänä syksynä osana YK:n vuosituhatjulistuksen viisivuotisseurantaa.

OECD:n tilastot kaikkien jäsenmaiden kehitysyhteistyömäärärahojen kasvupäätöksistä ovat myös selkeitä: Jos kaikki toteuttavat sitoumuksensa, vuosittainen virallinen kehitysapu (ODA) kasvaisi vuoden 2004 tilanteesta noin viidellä kymmenellä miljardilla dollarilla, ollen noin USD 130 miljardia vuodessa vuonna 2010. Tämä ei merkitse avun kaksinkertaistamistavoitteen saavuttamista, mutta sitä voitaisiin pitää todella myönteisenä osoituksena globaalista sitoutumisesta vuosituhatavoitteiden saavuttamiseen.

Sekä OECD:n että EU:n laskelmat olettavat Suomen siis saavuttavan 0.7 prosentin BKTL-taso sovitusti vuoteen 2010 mennessä. OECD:n laskelmissa sen todetaan Suomen osalta tarkoittavan vuoteen 2004 verrattuna 125 prosentin kasvua. Selvää on, että Suomelta odotetaan voimakasta kasvutahtia perustuen sen omiin sitoumuksiin. Suomen nykyiset valtiontalouden kehityksen asettavat maamme kuitenkin kansainvälisesti epäuskottavaan asemaan.

Kasvat määrärahat pystytään käyttämään hallituksen linjausten ja vastuullisen kehityspolitiikan mukaisesti

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä nopeasti kasvaville kehitysyhteistyön määrärahoille on nykyisen suunnittelun lisäksi useita mahdollisia suuntauskanavia sekä kahdenvälisen että monenkeskisen kehitysyhteistyössä:

1. ***Ohjelmatuen nykyistä nopeampi kasvattaminen Suomen pääyhteistyömaissa.*** Kehityspoliittisen ohjelman mukaan Suomi kasvattaa ohjelmayhteistyötään tavoitteenaan yhteistyömaiden köyhydenvähentämisstrategioiden tukeminen. Toimikunta on paneutunut ohjelma-apuinstrumentteihin ja suhtautuu niihin myönteisesti, riskit tiedostaen. Tämä on myös kansainvälisen avunantajayhteisön ja rahoituslaitosten linja. Toimikunnan mielestä Suomi voi myöntää nykyistä suurempia summia sektori- ja budjettitukea. Suomi myöntää nykyisellään budjettitukea kolmelle maalle (Tansania, Mosambik ja Nicaragua), joissa Suomen osuus maille myönnetystä budjettituesta on vain noin prosentin luokkaa. Suomen tukea tulee nostaa suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti, mutta nopeasti. Tämä, samoin kuin budjettituen avunantajayhteistyötä varten laadittavat strategiat, vahvistavat Suomen edellytyksiä toimia lisäarvoa tuovana ja kehityspoliittisen ohjelman mukaisia kehityspolitiikan laadun linjauksia painottavana yhteistyömaana. Ohjelmatuen

seurantamekanismeja sekä kehitysmaassa että avunantajan taholta tulee samanaikaisesti aktiivisesti kehittää ja tukea.

2. **Humanitäärisen avun voimakas lisääminen.** Humanitäärisen avun osuus budjetoidaan jatkuvasti alle 10 prosentin osuudeksi varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista. Loppuvuoden katastrofeihin varoja tarvitaan muista budjetin osista sekä lisäbudjeteista. Tutkimukset ja myös ihmisten omakohtaiset kokemukset osoittavat luonnonkatastrofien määrän lisääntyneen.¹ Kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti hallitus kohdentaa humanitaariseen apuun 10—15 % varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista. Humanitaarisen avun osuus voitaisiin nostaa suunniteltua nopeammin 15 prosenttiin jo budjeteissa. On myös perusteltua kysyä, tulisiko prosenttiosuuden olla vielä suurempi.
3. **Monenvälisen yhteistyön lisääminen.** Suomi rahoittaa YK:n erityisjärjestöjä sekä ns. yleisavustuksella että kohdennettuna. Järjestöjen mahdollisuudet kanavoitua voimakkaasti lisääntyvää rahoitusta ovat hyvät. Suomi voisi hyvin lisätä rahoitusta neljälle pääasialliselle yhteistyöjärjestölle, UNDP:lle, UNICEF:lle, UNFPA:lle ja WFP:lle. Suomi voisi myös vahvistaa yhteistyötä mm. YK:n naisten rahaston (UNIFEM) kanssa, mikä olisi sukupuolten välisen tasa-arvon twin-track -ajattelun mukainen päätös. UNIFEM:n tuen kaksinkertaistaminen tarkoittaisi 1,2 miljoonaa euroa vuodessa. Myös Suomen tuki UNESCO:n Education for All -ohjelmalle on ollut vähäistä. Ohjelman tuki voitaisiin nostaa esimerkiksi UNIFEMin kanssa samalle vuositasolle.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. **Hallituksen tulee laatia kehyspäätös, jossa kehitysyhteistyömäärärahojen vuosittainen kasvu tapahtuu tasaisesti ja joka saavuttaa 0,7 prosentin BKTL-tason vuonna 2010. Tämä tarkoittaa nykyisen kehyspäätöksen lukujen selkeää korottamista vuodesta 2007 eteenpäin KPT:n laskelman mukaisesti.**
2. **Nopeasti kasvavat määrärahat voidaan suunnata mm. ohjelmatuen nopeampaan kasvattamiseen, humanitaarisen apuun sekä monenkeskiseen yhteistyöhön.**

¹ esim. IFRC, World Disasters Report 2005, Annex 1, p. 194